

Recenze

ho jazyka v jinოსловanském prostředí; problematika zvyšování kvalifikace slovanských rusistů; stávající situace a perspektivy spolupráce v rámci slovanské rusistiky a další.

Připomeňme slova jednoho ze srbských autorů sborníku Bogoljuba Stankoviče: *«К первому выпуску новой публикации полностью можно отнести русскую поговорку «Лиха беда – начало». Вместе с тем, надо не забывать и общеизвестную истину о том, что и самые большие, самые могучие реки начинаются с маленьких ручейков. Если славянские русисты по-настоящему подойдут к развитию инославянской русистики, т. е. к изучению русского языка и к обучению русскому языку как инославянскому, а не как иностранному, то в недалеком будущем новые выпуски нашей публикации станут не только более объемными, но и более содержательными, качественными и, самое главное, станут настоящей поддерживающей укреплению позиций русского языка в славянском мире».*

V souladu s uvedenou citací dodáváme, že i přestože je všeobecně známo, že slovanské jazyky jsou si neobyčejně blízké a že rodilí mluvčí a nositelé těchto jazyků se dokážou dorozumívát a pochopit se navzájem prakticky okamžitě, je uvedená publikace výmluvným dokladem o aktuálnosti této tematiky. Je rovněž svědectvím o rozsáhlém vědeckém a pedagogickém výzkumu rusistické problematiky, včetně využívání nejnovější odborné literatury a téměř bleskově se rozvíjejících informačních technologií.

Zdeňka Matyušová

OSUD ČLOVĚKA V KNIHÁCH

Bibliografie. Miroslav Zahrádka. Vydala Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc 2010.

K osmdesátým narozeninám (nar. 14. 5. 1931) českého rusisty Miroslava Zahrádky a k padesátému výročí jeho příchodu na olomouckou Filozofickou fakultu vychází za sponzoringu ing. Františka Chaloupeckého jeho bibliografie. Uvádí ji Pavel Urbášek mimo jiné těmito slovy: „Miroslava Zahrádku můžeme považovat za typického představitele výrazné a levicově orientované generace, která nastoupila do vysokoškolských poslucháren po únoru 1948. Životní osudy příslušníků této generace jsou mnohdy velmi pestrým konglomerátem ‚peripetii nadějí a omylů‘, pokud použiji vlastní Zahrádkova slova z jeho doposud nevydaných

memoárů *Okamžiky*. Je také skutečností, že prvotní ‚naděje‘ nekriticky fundovala až ‚absolutní‘ víra v komunistické ideály. Revize této víry i vědomí ‚omylu‘ dovedlo Miroslava Zahrádku do řad aktivních stoupců reformem z druhé poloviny šedesátých let minulého století...“ (s. 5). Osobně nemám rád jednak ryze generální generační vidění, jednak výběrovost a retušování. Z fundamentalistické a později tzv. reformní generace (jistě zdaleka ne celé) 40.–60. let, později normalizací rozdělené, ale nikdy neztrácející osobní vazby a vzájemné (až na výjimky) sympatie, vyrostli lidé různých hodnot. Doufejme, že někteří se relativně objektivního zhodnocení posledních 60 let vývoje tohoto geopolitického prostoru a lidí v něm někdy v budoucnu přece jen dočkají.

Funkčnější je vidět to, co člověk přinesl svému oboru i lidem kolem sebe, a v případě M. Zahrádky je toho dost. Tzv. humanitní vědy, jež jsou zřetelně spekulativní povahy a jejichž hodnoty mnohdy závisejí nikoli na niterných kvalitách, ale na módách, shluku okolností, silových polích povahy politické a kváziideologické, prostě na tom, jak o někom ti rozhodující smýšlejí (kolikrát mi to důrazně říkali i skuteční koryfejevové literární vědy a estetiky!): někdo může být nadobro zatracen, nehladě na veškeré hodnoty, jiný vyzvednut v podstatě za nic. M. Zahrádka má to štěstí, že přes všechny peripetie je ceněn představiteli různých generací, často vládnoucími i nevládnoucími: to svědčí o tom, že jeho dílo má svou hodnotu, kterou si udržuje v různých dobách; knihy na počest jeho jubileí to dokládají průkazně, i když mu je sponzorují přátelé a příznivci. Je pravda, že jiným jejich univerzity vydávají mnohasetstránkové obrazové svazky na křídovém papíře a naopak jiné zcela ignorují. Těžko říci, co je pro důstojnost člověka a badatele lepší. Kdybych měl vyslovit názor, co z jeho díla přežívá, uvedl bych především jeho zkoumání války v utváření literatury, jeho bádání stylologická a poetologická a jeho studie o česko-ruských a rusko-českých literárních vztazích. Něco jistě vyčpělo (vůbec si nemyslím, že by např. téma socialistického realismu bylo vyčpělé, píše se o něm dnes v celém světě, spíše způsob jeho traktování) nebo bylo poplatné době a jejím vládnoucím názorům, ale vždy tu byla přítomna práce, bádání, analýza. Osobně si nejvíce cením těch prací, kde se tyto tři aspekty propojují (Lev Tolstoj, Michail Šolochov). Rusista ocení relativní úplnost svazku a podchycení ohlasů na knižní publikace, mezi nimiž na prvním místě stojí knižní prvotina *О художественном стиле романов Константина Федина* (Praha 1962) a pak následují *О развитии русской военной прозы, I. часть, 1812–1852* (Olomouc 1969), *Русская и советская литература в культурной рубрике Рудého права в двадцатых letech* (Ostrava 1970), *Kapitoly o socialistickém realismu* (Olomouc 1973), *Stalingradská bitva v literárním zobrazení* (Ostrava 1973), *Michail Šolochov. Motivy – kompozice – styl* (Praha 1975), *Základní otázky socialistického realismu* (Praha 1975), *Alexandr Fadějev a Československo* (spoluautor Ctírad Kučera, Ostrava 1976), *Literatura a Říjen* (Praha 1977), *Literatura a válka* (Praha 1980), *Sovětská literatura a my* (1981), později kolektivní práce příručkové a slovníkové, mezi nimi i *Malý slovník*

Recenze

rusko-českých literárních vztahů (1986), později pod mírně jiným názvem a jinak (2008), ale také *Paralely a vztahy* (Praha 1986), po roce 1989 pak různé učební texty, ale také *L. N. Tolstoj a ruská próza* (1996), knížka o úzké normě socialistického realismu, kde posunuje akcenty svých předchozích bádání, kniha a M. Gorkém v ohlasech české kritiky přelomu 19. a 20. století. Ovšem nejsou pouze knihy, ale stovky studií a článků doma i v zahraničí. Zahradka ve své práci odborné a vědecké nikdy nepropadl dobovému konjunkturalismu, měl svou tematiku, své směřování, svou metodologickou linii, jíž se víceméně přidržel. To mu zajišťuje pevné místo v současné české rusistice. A ještě něco: cenil si a cení každé badatelské práce a sám se jí také prokazuje a prokazoval.

Ivo Pospíšil

SLAVISTIKA V PROMĚNÁCH ČASU

Slavistika v premenách času. (Štúdie z jazykovednej a literárnovednej komparatistiky). Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie 23. – 24. apríla 2009). Vvedecká redaktorka Júlia Dudášová. Prešov 2009.

23–24 апреля 2009 г. в словацком Прешове состоялась международная научная конференция *Slavistika v premenách času*, приуроченная к нескольким значительным событиям: столетнему юбилею проф. Штефана Тобика – выдающегося словацкого лингвиста, педагога и организатора в сфере высшего образования в Словакии, а также к сорокалетию основания лектуры польского языка на Философском факультете Университета им. П. Й. Шафарика и пятидесятилетию основания там же Кафедры славистики.

Результаты, достигнутые на конференции, были представлены в издании *Slavistika v premenách času (štúdie z jazykovednej a literárnovednej komparatistiky)*. Книга эта вышла в том же 2009 году в г. Прешов под научной редакцией проф. Юлии Дудашовой.

Публикация разделена составителями на несколько секций: это, прежде всего, лингвистическая и литературоведческая секции; далее следует секция, посвященная работам аспирантов. Наконец, читатель может ознакомиться с некоторыми фактами из истории кафедры славистики – сведения об этом он найдет в Приложении.

В прешовской конференции приняли активное участие лингвисты и литературоведы из Словакии и других государств – Болгарии, Чехии, Польши,